

## บทที่ 6

### บทสรุปและอภิปรายผล

การศึกษาพลวัต และการดำรงอยู่ของงานศิลปกรรมไทย-ลาว ในภาคตะวันออกเฉียงตอนบนของประเทศไทยนี้ เป็นการศึกษาจากรูปแบบลักษณะและรายละเอียดของงานศิลปกรรมไทย-ลาวทางเชิงช่าง ทำให้เห็นถึงอัตลักษณ์และความเป็นลาวที่ปรากฏ รวมถึงความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางด้านรูปแบบจากการรับอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่องานศิลปกรรม ซึ่งสามารถสะท้อนถึงบทบาทของงานศิลปกรรมที่มีผลต่อแนวคิด วิถีชีวิต และการดำรงอยู่ ของชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน

#### พัฒนาการด้านเชิงช่างของรูปแบบงานศิลปกรรมไทย-ลาว ที่ปรากฏในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงตอนบนของประเทศไทย

จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์การอพยพเข้ามาของกลุ่มชนลาว ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 นั้น พบว่า กลุ่มชาวลาวที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในภาคตะวันออกเฉียงตอนบนนั้น ส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มชาวลาวพวนและลาวเวียง ซึ่งเป็นกลุ่มลาวที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์ หลวงพระบาง เมืองพวน จำปาศักดิ์ และบริเวณหัวเมืองลาวที่ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง เช่น นครพนม สกลนคร อุบลราชธานี ศรีสะเกษ เป็นต้น การอพยพของกลุ่มชนเหล่านี้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีวัฒนธรรมดั้งเดิม ในเรื่องของภาษา ประเพณี และงานศิลปกรรม ซึ่งรับแบบอย่างมาจากศิลปกรรมลาว-ล้านช้าง และการคลี่คลายรูปแบบในงานศิลปกรรมพื้นบ้านแบบลาวอีสาน และเนื่องจากการอพยพที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ วิถีและวัฒนธรรมประเพณีจึงยังคงยึดโยงรูปแบบดั้งเดิม โดยเลือกลักษณะของการถ่ายทอดที่มีแบบอย่างลักษณะเฉพาะของตนเป็นองค์ประกอบหลัก ดังนั้นเมื่อมีการสร้างงานศิลปกรรมอันเนื่องในพุทธศาสนาในชุมชน งานศิลปกรรมในช่วงแรกที่ปรากฏจึงมีรูปแบบที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน มีความเป็นพื้นบ้านโดยยังยึดแนวคิด ตามค่านิยมเชิงอุดมคติ มุ่งเน้นความเหมาะสมของพื้นที่และประโยชน์ใช้สอย

ช่วงแรก: กลุ่มของงานศิลปกรรมไทย-ลาวที่ปรากฏในช่วงแรก อยู่ในราวปี พ.ศ. 2367-2411 งานศิลปกรรมยังคงอัตลักษณ์ของความเป็นลาวอยู่มาก ทั้งโครงสร้างและองค์ประกอบที่สามารถเห็นได้ในงานสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตรกรรม ยกตัวอย่าง เช่น โครงสร้างของสิมแบบทึบก่อผนัง หรือที่เรียกว่า สิมแบบมหาอุด สิมโถง หรือสิมโปร่ง และสิมไม้ จากค่านิยมของช่างที่ยังคงมีเอกลักษณ์เฉพาะ รวมทั้งการใช้สัญลักษณ์ทางเชิงช่างที่มาจากคติความเชื่อทางพุทธ

ศาสนา เช่น การทำเศียรนาคนหรือสิงห์ราวบันได เป็นต้น รวมทั้งงานช่างในการสร้างพระพุทธรูป และแนวการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง ก็ยังเป็นลักษณะเด่นที่แตกต่างของกลุ่มงานฝีมือเป็นหลัก โดยมีรูปแบบงานฝีมือยังไม่ประณีตมากนัก มักถ่ายทอดแนวคิดจากคติเดิมของชุมชน ลักษณะของงานศิลปกรรมในชว่งนี้ นอกจากมีลักษณะความเป็นพื้นบ้านเป็นองค์ประกอบหลักแล้ว ในขณะเดียวกัน ก็มีการพบว่า บางชุมชนมีการรับแบบอย่างบางองค์ประกอบของงานศิลปกรรมแบบรัตนโกสินทร์ มีความเปลี่ยนแปลงงานพื้นบ้านผสมผสานอิทธิพลจากกลุ่มช่างเมืองหลวงมากขึ้น ค่านิยมด้านความงามทางเชิงช่าง ที่ถูกถ่ายทอดผ่านฝีมือช่างพื้นบ้านถูกเลือกรับผสมผสานกับเข้ากับรสนิยมจากเมืองหลวง กลายเป็นรูปแบบที่มีความโดดเด่นของงานศิลปกรรมชุมชน เช่น การสร้างพระเจดีย์ หรือธาตุที่ปรากฏทั้งลักษณะลาวแบบเชียงขวางและลักษณะเฉพาะตามแบบพระราชนิยมในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้น

ช่วงที่สอง: ในช่วงที่สองของงานศิลปกรรมไทย-ลาว ในชุมชนจัดกลุ่มระหว่างปี พ.ศ. 2411-2477 ลักษณะงานศิลปกรรมมีการปรับเปลี่ยนมากขึ้น จากการเริ่มรับอิทธิพลที่ส่งผลมาจากเมืองหลวง จากความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเอง รวมทั้งการติดต่อกับชุมชนเมืองมากขึ้น รูปแบบของศิลปกรรมมีความเป็นกรุงเทพฯ ค่อนข้างมากโดยเฉพาะพื้นที่ซึ่งมีผู้นำเป็นกลุ่มขุนนาง ที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับเมืองหลวง ลักษณะของงานศิลปกรรมที่สร้างโดยกลุ่มนี้ มักถอดแบบรสนิยมความเป็นรัตนโกสินทร์นำมาเป็นโครงสร้างหลัก ลักษณะลาวเริ่มลดลง จะมีบ้างในองค์ประกอบย่อยที่ยังคงมีคติความเชื่อในความเป็นพื้นบ้านแทรกตัวอยู่ แต่เริ่มลดความสำคัญลง รวมทั้งลักษณะของอิทธิพลจากชนต่างกลุ่ม ที่เข้ามาปรับเปลี่ยนทางเชิงช่างด้วยลักษณะของการจ้างแรงงานฝีมือ ในการสร้างงานศิลปกรรม ทำให้รูปแบบของอิทธิพลช่างญวนปรากฏในงานโดยเฉพาะงานด้านสถาปัตยกรรม อีกทั้งการเข้ามาของอิทธิพลตะวันตกที่สอดแทรกอยู่กับการรับแบบอย่างของงานช่างหลวงของศิลปะแบบรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในช่วงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการรับแบบอย่างอิทธิพลตะวันตกเข้ามาค่อนข้างมาก จึงทำให้รูปแบบต่าง ๆ ถ่ายทอดมายังกลุ่มชนตามหัวเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเช่นกัน ลักษณะที่เห็นจึงเป็นงานศิลปกรรมที่ผสมผสาน แต่เป็นการผสมผสานค่อนข้างลงด้วยด้วยทักษะทางเชิงช่างของทั้งชุมชนเอง กอปรกับประสบการณ์งานช่างเมืองหลวง ทำให้เราเห็นความประณีตของลวดลายอันวิจิตรที่แทรกตัวอยู่ในส่วนประกอบละเอียดต่าง ๆ ที่ชุมชนเลือกเฟ้นไว้ซึ่งอัตลักษณ์ลักษณะที่โดดเด่น การเลือกรูปแบบที่คงไว้นี้ ในแต่ละชุมชนต่างเลือกในลักษณะเฉพาะตามคติของตนเอง โดยบางชุมชนเราจึงเห็นงานศิลปกรรมที่ยังมีความสมบูรณ์ของข้อฟ้ากลางสันหลังคา เช่น วัดใหญ่ทักษิณาราม บางชุมชน มีคติความเชื่อเรื่องทวารบาลของยักษ์เฝ้าประตู ที่ยังสร้างรูป

บ้านไว้ เช่น วัดใต้ต้นลาน เป็นต้น แม้แต่งานประติมากรรมการสร้างพระพุทธรูป ที่พยายามจะรวมลักษณะเด่นของรูปแบบตนเอง เข้ากับลักษณะเด่นของรูปแบบตามค่านิยม เช่น การสร้างพระพุทธรูปลักษณะลาว แต่ห่มจีวรลายดอกพิกุลที่ วัดพราหมณี ซึ่งต่อมาก็เริ่มปรับเปลี่ยนลักษณะพระให้มีความอ่อนช้อย เป็นแบบอย่างรัตนโกสินทร์มากขึ้น และอาจกล่าวได้ว่า ช่วงมีการเลือกรับ รูปแบบต่าง ๆ เข้ามาผสมผสาน โดยเลือกรับและดัดทั้ง แบบอย่างบางส่วนตามความเหมาะสม กลายเป็นพัฒนาการของงานศิลปกรรมที่มีการคลี่คลาย และผสมผสานจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะที่มีความโดดเด่นจากอิทธิพลของศิลปกรรมรอบนอกและแตกต่างในงานศิลปกรรมดั้งเดิม โดยกลายเป็นแนวทางการสร้างสรรค์และพัฒนา เกิดมีความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบในงานศิลปกรรมอย่างเห็นได้ชัด

ช่วงที่สาม: ลักษณะของงานศิลปกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในราวปี พ.ศ. 2477 จนถึงปัจจุบันนี้ เป็นลักษณะของศิลปกรรมที่มีการกลืนกลายทางวัฒนธรรมค่อนข้างมาก จนอาจเรียกได้ว่า เป็นศิลปกรรมแบบรัตนโกสินทร์เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากในยุคของการเปลี่ยนแปลงอำนาจการปกครองของรัฐ ซึ่งถือเป็นช่วงตกต่ำของงานศิลปกรรม โดยเฉพาะในงานสถาปัตยกรรม เนื่องจากการแทรกแซงของอำนาจรัฐต่อรูปแบบทางศิลปกรรมพื้นบ้าน รัฐใช้อำนาจในการปรับเปลี่ยน โดยการกำหนดแบบโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งส่งผลต่อสถาปัตยกรรมพื้นบ้านของชุมชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่นกัน ลักษณะของสถาปัตยกรรมดั้งเดิม หรือรูปแบบการผสมผสานซึ่งเป็นพัฒนาการในงานศิลปกรรมที่เคยมี ได้หยุดชะงัก และถูกแทนที่ด้วยรูปแบบมาตรฐานที่กำหนดโดยรัฐ ในลักษณะของงานไทยประเพณีอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งทำให้ชุมชนสูญเสียลักษณะความเป็นตัวตนในแง่ของเชิงช่างไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จนหลังจากรัฐบาลยุคจอมพล ป.พิบูลสงครามหมดอำนาจ และมีหน่วยงานในการอนุรักษ์ฟื้นฟูดูแลโบราณสถาน ทำให้ศิลปกรรมไทย-ลาว ได้มีการรื้อฟื้นรูปแบบอีกครั้งจากรูปแบบที่ยังอยู่ ด้วยการขึ้นทะเบียนเพื่อเป็นโบราณสถาน โดยการการบูรณะซ่อมแซมโครงสร้างเดิมและ เพื่อดำรงรักษารูปแบบและคงไว้ซึ่งความเป็นลาวในงานศิลปกรรม ในอนาคต

แต่เนื่องจากอิทธิพลของรูปแบบศิลปกรรมไทยประเพณีที่ส่งผลมาตั้งแต่ครั้งนั้น ส่งผลให้ส่วนหนึ่งของศิลปกรรมกรรมที่ปรากฏในชุมชนลาวในยุคปัจจุบัน มีลักษณะความเป็นศิลปะจากส่วนกลางเข้ามาผสมผสาน มากขึ้น ความเป็นลิ้มพื้นบ้านค่อย ๆ เลือนหายไปจากชุมชน รวมทั้งลักษณะของสังคม ชุมชน ที่เปลี่ยนไป ทั้งด้านการศึกษา วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ มีการติดต่อสื่อสาร การเข้ามาของเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ เกิดการพัฒนาทั้งรูปแบบใหม่ ๆ ของโครงสร้างทางวัสดุในงานศิลปกรรม จึงทำให้รูปแบบของศิลปกรรมที่สร้างใหม่ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา แทบจะไม่

เหลือร่องรอยของลักษณะลาวที่เคยปรากฏ จะมีบ้างก็เป็นเพียงส่วนน้อยขององค์ประกอบที่ต่าง แต่งเติมจากการลอกเลียนแบบ ซึ่งไม่ได้เกิดจากคตินิยมที่สืบทอด แต่เป็นการเสริมเพื่อให้เกิด ความงามตามประสบการณ์ช่าง จนบางครั้งศิลปกรรมที่ปรากฏภายในวัดต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นใหม่นี้ กลายเป็นรูปแบบของงานศิลปกรรมที่ไม่สามารถบ่งบอกความเป็นชุมชน หรือความเป็นลาวใน พื้นที่ได้เลย การเรียนรู้ของชุมชนจะทราบได้เพียงจากคำบอกเล่าทางประวัติศาสตร์ และตำนานที่ บอกต่อเท่านั้น

สิ่งที่ปรากฏที่ปัจจุบัน คือ งานศิลปกรรมส่วนใหญ่ รับแบบอย่างความนิยมจาก ศิลปกรรมภาคกลางที่เป็นศิลปกรรมแบบไทยประเพณี การสร้างอุโบสถขนาดใหญ่ มีวัดหลาย ประดับวิจิตรบรรจง มีการยกช่อฟ้า ประดับส่วนหลังคาด้วยใบระกา หางหงส์ ฯลฯ ลักษณะเจดีย์ มี การสร้างเจดีย์ขนาดใหญ่อยู่บ้าง แต่ผสมผสานจน ไม่มีเค้าโครงของศิลปะดั้งเดิม รวมทั้งเจดีย์ ขนาดเล็กที่เป็นเจดีย์บรรจุอัฐิของบรรพบุรุษ ซึ่งจะเป็นลักษณะของเจดีย์สำเร็จรูป พระพุทธรูป ส่วนมากเป็นพระพุทธรูปสร้างใหม่ หรือพระพุทธรูปหล่อสำเร็จตามสมัยนิยม งานจิตรกรรม ก็มี ความหลากหลาย ไม่มีระเบียบผังที่ชัดเจน และเป็นลักษณะของการเขียนภาพที่โดยมีความสมจริง มากขึ้น

### **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพลวัตในการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมไทย-ลาว ที่ปรากฏใน พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงตอนบนของประเทศไทย**

จากพัฒนาการในงานศิลปกรรมไทย-ลาวที่ปรากฏอยู่นั้น จะเห็นได้ว่าศิลปกรรมมีความ เคลื่อนไหวทั้งการเปลี่ยน ปรับ รับ เลียนแบบ คัดลอก ถ่ายทอด รูปแบบทั้งในแง่ของเชิงช่าง และ แนวคิด โดยความเปลี่ยนแปลงนี้ มีปัจจัยจากอิทธิพลและความสัมพันธ์ของชุมชนทั้งภายนอกและ ภายใน โดยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ผลต่อจิตสำนึกและความเป็นชาติพันธุ์ของชุมชนลาว เช่น ความเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นโดยเฉพาะการแต่งงานระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามาผสมผสาน กับสมาชิกในกลุ่มมากขึ้น ส่งผลต่อความสำนึกในการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์ที่เคยถูกหลอมรวมให้มีความเข้มแข็ง รูปแบบ พฤติกรรม แนวทางการแสดงออกที่เคยยึดมั่น ก็เริ่มคลายตัว ความสัมพันธ์ ระหว่างกลุ่มชนและเชื้อชาตินี้ ส่งผลต่อการปรับรับของรูปแบบที่มีความเหมือนใกล้เคียงและ แตกต่าง ทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม แนวคิด รวมทั้งรูปแบบของงานศิลปกรรมต่าง ๆ ถูกสอดแทรกเข้ามาพร้อมกับการยอมรับมากขึ้น มีการผสมผสานกลายเป็นลักษณะใหม่ ด้วย อิทธิพลทางของศิลปะรูปแบบต่าง ๆ เมื่อความสำนึกในการดำรงความเป็นชาติพันธุ์เริ่มลดลง

การปรากฏของสัญลักษณ์ความเป็นตัวตน ก็เริ่มลดน้อยถอยลงด้วย รวมทั้งบทบาทของผู้นำชุมชน พระหรือผู้นำทางศาสนา รวมถึงห่างจากความสัมพันธ์ด้านกายภาพของผู้คน ส่งผลต่อการเกิด วัฒนธรรมลูกผสม และความเข้มแข็งในสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ลาลดลงในการสร้างสรรค์ งานศิลปกรรม บุคคลเหล่านี้ก็ยังมีบทบาทในแนวทางการสร้างสรรค์ ด้วยการเลือกยอมรับหรือ ปฏิเสธอัตลักษณ์บางอย่างที่แสดงถึงความเป็นชาติพันธุ์ของตนให้ดำรงอยู่ในงานศิลปกรรม และก็มีอิทธิพลที่จะรับแบบอย่างลักษณะเด่นของอิทธิพลศิลปะจากวัฒนธรรมอื่นที่ใกล้เคียงเข้ามาผสมผสานด้วยเช่นกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนที่เปลี่ยนแปลงในรูปแบบของงานศิลปกรรมที่มีการประยุกต์ ในเวลาต่อมา

2. คติความเชื่อ ค่านิยม เป็นแนวคิดทางเชิงช่างที่มีการถ่ายทอดกันสืบต่อมา และเป็นแนวคิด ที่มาจากคติความเชื่อจากคัมภีร์ในพุทธศาสนา จากเรื่องเล่า ตำนาน ที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธเจ้า ในการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม โดยความเชื่อต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีการผนวกเข้ากับวิธีคิดทางเชิงช่าง ส่งผลให้เกิดรูปแบบสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อใช้สื่อความหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางพุทธศาสนา และส่วนหนึ่งได้กลายเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นลาว ด้วยการแสดงออกทางฝีมือช่างที่ทำความเข้าใจและถ่ายทอดลักษณะจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน และปรากฏเป็นลักษณะเด่นของงานศิลปกรรม แต่เมื่อสังคมและวัฒนธรรมมีความเคลื่อนไหว วิถีชีวิตที่ไม่หยุดนิ่ง ทำให้ผู้คนมีความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ โดยรอบ รวมถึงรูปแบบทางเชิงช่างก็เช่นเดียวกัน ล้วนมีการเคลื่อนไหว โดยตั้งอยู่บนความต้องการหรือความพอใจ ซึ่งปรับเปลี่ยนไปตามแนวคิด รสนิยมของช่างและชุมชน ช่างเองก็มีค่านิยมต่อการศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ แนวคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมจึงเริ่มมีการปรับเปลี่ยน คติความเชื่อบางอย่างก็เปลี่ยนไป รูปแบบของงานศิลปกรรมจึงมีการหยิบยืม เพิ่มเติม ลดทอน ตลอดจนการสอดแทรก รูปแบบทางเชิงช่างบางส่วนกลายเป็นค่านิยมใหม่ ในลักษณะของแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ จากลักษณะแนวทางเดิมที่เคยยึดปฏิบัติ เกิดการคลี่คลาย ตัดทอน และเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากแนวคิดใหม่ที่เข้ามาผสมผสาน เมื่อมีเงื่อนไขของระยะเวลาต่อเนื่องนานเข้า ก็ทำให้บางลักษณะของสัญลักษณ์ที่เคยดำรงไว้เริ่มถูกกลืนกลาย อีกทั้งจากการรับอิทธิพลที่เกิดจากชุมชนและปัจจัยภายนอก ที่ส่งผ่านเข้ามา ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งอาจอยู่ภายใต้เงื่อนไขทางสังคม เช่น ความสอดคล้องของรูปแบบลักษณะของศิลปวัฒนธรรมที่ไปในทิศทางเดียวกัน รวมไปถึงความนิยมร่วมสมัยอันเนื่องมาจากความแปลกใหม่ หรือเพราะคิดเห็นในการลอกเลียนแบบ จึงเลือกนำรูปแบบนั้นเข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในชุมชนของตนเอง สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดเป็นรูปแบบที่ถูกยอมรับจากทั้งจากชุมชน และภายนอกมากขึ้นด้วย นั่นอาจหมายความว่า

ความสัมพันธ์จากค่านิยมของชุมชนที่มีต่อวัฒนธรรมใหม่นี้ ยังส่งผลกระทบก่อให้เกิดพลวัตในงานศิลปกรรมด้วย

3. การขยายตัวและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน และรัฐที่ส่งผลต่อวิถีชีวิต ทั้งด้านการติดต่อค้าขาย การสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนทางประเพณีและวัฒนธรรม ระหว่างชุมชนเอง รวมถึงรูปแบบในงานศิลปกรรมที่ปรากฏในพุทธศาสนาด้วยเช่นเดียวกัน การผสมผสานนี้ส่วนใหญ่มีเงื่อนไขของพื้นที่และเวลาเป็นตัวกำหนด ตัวอย่างของการใช้พื้นที่จะเห็นว่า การตั้งถิ่นฐานของชุมชนลาวถูกกำหนดด้วยพื้นที่ในลักษณะที่ใกล้เคียงกับวิถีเดิม เพื่อง่ายต่อการปรับตัวของผู้คนในพื้นที่ใหม่ พื้นที่ริมน้ำกลายเป็นแหล่งที่ตั้งสำคัญของชุมชน เนื่องด้วยเป็นเส้นทางการคมนาคมและการค้า รวมทั้งวัดยังคงเป็นศูนย์กลางและเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คนในชุมชน ดังนั้นวิถีชีวิตชุมชนจึงผูกพันกับวัดตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายเลยทีเดียว ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนที่ใกล้ชิดกันนี้ จึงมีการเอื้อหนุนและตอบสนองกันทั้งบทบาทในทางโลกและทางธรรม

รูปแบบวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ให้ความสำคัญต่อศาสนาสถานที่เกี่ยวข้องภายในวัด พื้นที่จึงมีส่วนสำคัญต่อการจัดการและการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม อาทิ แผนผังของพระอุโบสถ หรือแม้แต่ทางเข้าออกอาคารอื่น ๆ โดยรอบ ถูกจัดวางไว้ด้วยความเหมาะสม ตามเงื่อนไขการใช้งานในชุมชน โดยมีวิถีวัฒนธรรมเดิมในพื้นที่เป็นตัวกำหนด แต่เมื่อสังคมชุมชนเริ่มมีการปรับเปลี่ยน ด้วยรูปแบบโครงสร้างทางสังคมจากเงื่อนไขของพื้นที่และเวลา การขยายตัวของชุมชนความสัมพันธ์กับบริบทภายนอกมากขึ้น เกิดความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และภูมิประเทศ รวมถึงเส้นทางการคมนาคม ค่านิยม วัฒนธรรมชุมชน บทบาทของวัดจึงถูกปรับไปตามกระแสสังคม ส่งผลต่อรูปแบบของงานศิลปกรรมถูกปรับเปลี่ยนตามไปด้วย บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่ปรับเปลี่ยน ส่งผลต่อค่านิยม ทศนคติ แนวความคิด ความเชื่อที่มีการจัดวางรูปแบบใหม่ ซึ่งล้วนส่งผลต่อพลวัตในงานศิลปกรรม บทบาทของวัดในชุมชนซึ่งเคย มีความใกล้ชิดต่อวิถีชีวิตของผู้คนก็น้อยลง ความเป็นศูนย์กลางของชุมชนหมู่บ้านก็ลดความสำคัญลงด้วย รวมถึงการย้ายถิ่นฐานของคนในชุมชนปัจจุบัน จากถิ่นฐานเดิมเข้ามาในชุมชนเมืองมากขึ้น ซึ่งมีทั้งกลุ่มของการใช้แรงงาน และกลุ่มของการศึกษา การเข้ามาในสังคมเมือง สิ่งทีหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ การเรียนรู้ และรับวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งล้วนส่งผลต่อในกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมในชุมชนปัจจุบัน

นอกจากนี้ ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับรัฐที่ส่งผลต่อพลวัตการปรับเปลี่ยนในงานศิลปกรรม เนื่องจากรัฐหรือผู้ปกครอง มีลักษณะความสัมพันธ์ของรูปแบบเชิงอำนาจ มีผลบังคับต่อชนกลุ่มน้อยในฐานะผู้อพยพ ในการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม บทบาทของรัฐก็ยังมีผลบังคับใช้ในการกำหนดแบบโดยมีแนวคิดเน้นรูปแบบงานศิลปกรรมที่ส่งผ่านมาจากส่วนกลาง หรือ

ผสมผสานรูปแบบที่เรียกว่า วัฒนธรรมหลวง เข้ามาผสมผสานที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ศิลปกรรมชุมชนในระดับหนึ่ง

### พลวัตกับภาพสะท้อนปรากฏการณ์ทางสังคมในงานศิลปกรรมไทย-ลาว

จากการศึกษาพัฒนาการและพลวัตในงานศิลปกรรมไทย-ลาว ในชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนนี้ ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงไปในแบบอย่างของงานศิลปกรรม รูปแบบงานช่างที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสค่านิยม และด้วยความสัมพันธ์ของชุมชนกับสังคมภายนอก อำนาจอภิศักการปกครองของรัฐ ทำให้รูปแบบของงานศิลปกรรมที่เคยเป็นลักษณะเด่นของชุมชน หรืออัตลักษณ์ในงานศิลปกรรม ความเป็นลาว ค่อย ๆ ลดความสำคัญลง จะเห็นได้ว่าศิลปกรรมมีความเคลื่อนไหว ทั้งการเปลี่ยน ปรับ รับ เลียนแบบ คัดลอก ถ่ายทอด รูปแบบทั้งในแง่ของเชิงช่าง และแนวคิด โดยความเปลี่ยนแปลงนี้ มีปัจจัยมาจากอิทธิพล ทั้งวิถีชีวิตภายในของชุมชน รวมถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับบริบทภายนอก ซึ่งเกิดจากการขับเคลื่อนของผู้คนเป็นสำคัญ โดยเชื่อมโยงกับวิถีชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา และมีพัฒนาการรูปแบบเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของกาลเทศะ ศิลปกรรมสามารถสะท้อนภาพลักษณ์และการดำเนินชีวิต บทบาทของสังคมในช่วงเวลานั้น ๆ ในขณะที่สังคมแบบดั้งเดิม ชุมชนลาว มีความเป็นชุมชนอยู่ในสังคมเกษตรกรรมขนาดเล็ก ผู้คนมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สิ่งสะท้อนในงานศิลปกรรมคือความเรียบง่ายทางเชิงช่าง วัสดุ การใช้พื้นที่ ที่ให้ความสำคัญในการใช้สอยอย่างพอเหมาะพอควร โครงสร้างสิมขนาดเล็ก รูปแบบงานฝีมือแบบชาวบ้าน คือ ความงามที่สะท้อนภาพผ่านแนวคิด คติความเชื่อทางสังคม อย่างตรงไปตรงมา ผู้คนมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีความเอื้อเฟื้อ มีความรักใคร่สามัคคี และมีจิตสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองค่อนข้างสูง ลักษณะของศิลปกรรมที่ยังคงสืบทอดรูปแบบเฉพาะ เอกลักษณะที่ดำรงมาตั้งแต่อดีต ถูกผลิตซ้ำด้วยช่างฝีมือที่ถูกถ่ายทอดงานทางเชิงช่างในชุมชนด้วยความศรัทธา

แต่เมื่อชุมชนเริ่มมีความสัมพันธ์กับบริบทรอบข้าง และปรับสภาพไปตามสังคมรอบนอก ความเคลื่อนไหวของวัฒนธรรมที่แตกต่าง เข้ามาบีบคั้น เห็นการเริ่มขยายตัวของชุมชน โดยลักษณะความเป็นอยู่ของชุมชน ยังไม่มีความเปลี่ยนแปลงมากนัก งานศิลปกรรมได้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและการตอบรับของชุมชนกับสังคมรอบข้าง ด้วยการผสมผสานวัฒนธรรมใหม่กับวัฒนธรรมดั้งเดิม กลายเป็นพัฒนาการของงานศิลปกรรมที่มีมิติแตกต่าง การคลี่คลายแนวคิด และการยอมรับแนวทางใหม่ ๆ เข้ามาเสริมสานต่อ เกิดการปรับรับทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปจากสังคมเดิม งานศิลปกรรมจึงกลายเป็นงานสร้างสรรค์ด้วยการต่อยอดแนวคิดและ ความงามทาง

เชิงช่าง กลายเป็นปรากฏการณ์ใหม่ นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่ไม่หยุดนิ่งในงานศิลปกรรม ซึ่งศิลปกรรมที่ปรากฏในสังคมรูปแบบนี้ จึงมีทั้งลักษณะเด่นของศิลปกรรมดั้งเดิม คือ อัตลักษณ์ ความเป็นลาวและลักษณะเด่นของศิลปกรรมใหม่ ที่ถูกเลือกจากประสบการณ์ของช่างที่นำมาผสมผสาน จึงปรากฏลักษณะงานศิลปกรรมที่น่าสนใจ เช่น ลักษณะอุโบสถขนาดเล็ก ด้วยองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมแบบลาว เช่น ซ่อฟ้า ฮวงผึ้ง คันทวย แต่ผสมผสานความงามของศิลปะไทยที่ขุ่มประดูหน้าต่างแบบยอดปราสาท ที่มีรายละเอียดที่งดงาม เช่น วัดใหญ่ทักษิณาราม เป็นต้น

แต่เมื่อสังคมรอบนอกมีการเคลื่อนไหวมากขึ้น ช่วงเวลาของการปรับเปลี่ยนอำนาจการปกครอง บทบาทของสังคมและชุมชนลาวเองก็ยังคงเคลื่อนที่และได้รับผลของความเปลี่ยนแปลง อารักขาจากรัฐ หรือผู้มีอำนาจ ได้สร้างจุดเชื่อมโยงให้กับงานศิลปกรรมพื้นบ้านอย่างคาดไม่ถึง การกำหนดรูปแบบของศิลปกรรมที่เป็นแบบเดียวกันเพื่อสร้างความสวยงามในการพัฒนาประเทศ กลายเป็นจุดบอดในมุมมองทางศิลปกรรมของชุมชน การพัฒนาทางด้านเชิงช่าง แนวคิด หรือการสร้างสรรค์จากความเหมือนและความต่างที่เคยมี หยุดอยู่กับที่ด้วยผลพวงของการเปลี่ยนแปลงของระเบียบการปกครองที่สอดคล้องกฎหมาย สิ่งเหล่านี้ส่งผลในระยะยาวต่อแนวคิดและรูปแบบในงานศิลปกรรมในท้องถิ่น

ปัจจุบันพบว่า ศิลปกรรมในชุมชนลาวที่ปรากฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะของศิลปกรรมที่ส่งผ่านมาจากศิลปกรรมส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ จนแทบจะไม่พบส่วนต่างที่เคยเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนดั้งเดิม รวมทั้งสังคมของชุมชนลาวในปัจจุบันก็ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมที่เรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคม วิถีชีวิต เทคโนโลยี การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ ลักษณะของสังคมทุนนิยมเข้ามามีบทบาทมากกว่าสังคมเกษตร ค่านิยมในด้านการบริโภคที่เปลี่ยนไป บทบาทของวัด ศูนย์กลางของชุมชนในอดีต จากที่เคยเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของชุมชน ขยับร่นถอยห่าง การเชื่อมต่อระหว่างวิถีชีวิตและวัดไม่ได้อยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน แต่ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ทางสังคมมากขึ้น ศิลปกรรมต่าง ๆ ในวัด สร้างขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการทางสังคม มากกว่าความต้องการในชุมชน จึงเกิดคติความเชื่อ ค่านิยมใหม่ ๆ เกี่ยวกับศิลปกรรมอันเนื่องในพุทธศาสนา และส่งผลกระทบต่อรูปแบบและบทบาทของงานศิลปกรรมในชุมชนที่ต่างไปจากเดิม



## บทบาทและการดำรงอยู่ของงานศิลปกรรมไทย-ลาว

จากที่กล่าวมาโดยตลอดว่า ในอดีตวิถีชีวิตของชุมชนลาวในภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีความสัมพันธ์กับพุทธศาสนา โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ศิลปกรรมที่สร้างขึ้นอันเนื่องใน พุทธศาสนา เป็นการสร้างจากคติความเชื่อ ความเคารพ ความยึดมั่นและศรัทธา งานศิลปกรรม จึงมีบทบาทต่อชุมชน ทั้งในแง่ของสังคม และจิตใจ โดยเป็นตัวแทนในการเชื่อมโยงความคิด สู่วิถี ปฏิบัติของการอยู่ร่วมกันโดยใช้หลักพุทธศาสนา ศิลปกรรมที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของ สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม จึงมีการสร้างสรรค์เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิด ปรัชญาการดำรงชีวิตในเชิงพุทธศาสนา ซึ่งเป็นบทบาทและหน้าที่สำคัญที่ช่างได้แฝงไว้ในลักษณะ ที่ปรากฏของงานศิลปกรรม โดยในการสร้างงานสถาปัตยกรรม บทบาทของอาคารมักถูกเชื่อมโยง เข้ากับชุมชนและสภาพแวดล้อมโดยรอบ ด้วยลักษณะรูปแบบ ที่เน้นการให้ความสำคัญในเรื่อง ของพื้นที่ ประโยชน์การใช้สอย และเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสัญลักษณ์ทางศาสนา การสร้าง อาคารในพุทธศาสนารวมแต่ละแห่งเพื่อเป็นที่ประดิษฐานสัญลักษณ์แห่งพระพุทธเจ้า รวมทั้งเป็น สถานที่ประกอบพิธีกรรมเพื่อการบูชา การมีระบบสัญลักษณ์เข้ามาแสดงบทบาทในการแทนค่า ความหมายของความงามในเชิงศิลปะและแทนความหมายของคติความเชื่อทางด้านพุทธศาสนา ส่วนงานประติมากรรมนั้น การสร้างพระพุทธรูปในลักษณะของรูปเคารพ มีบทบาทโดยตรงต่อ จิตใจของผู้คน สร้างไว้เพื่อสักการบูชา เป็นสื่อสัญลักษณ์องค์แทนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อ น้อมนำให้ผู้คนเข้าถึงพระธรรมและระลึกถึงคุณความดี และเป็นความนิยมในการสืบทอด พระพุทธศาสนา ในขณะที่รูปแบบของงานจิตรกรรม ถือเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยการใช้ ภาพสื่อจิตรกรรมฝาผนัง ให้ผู้คนได้ศึกษาความเป็นมาของพระพุทธศาสนา คติหลักธรรม เพื่อให้ เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และน้อมนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีบทบาทในแง่ของการบันทึก เรื่องราวทางวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของผู้คนในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นภาพบันทึกข้อมูลสำคัญ ที่มีคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์อีกด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นบทบาทของงานศิลปกรรมซึ่งเป็นการถ่ายทอด ผ่านงานช่างโดยแฝงไว้ด้วยความหมายให้กับชุมชน

อาจกล่าวได้ว่า บทบาทของงานศิลปกรรม มีส่วนที่สัมพันธ์กันกับวิถีชีวิตที่เชื่อมโยง ศาสนาไว้กับผู้คน เนื่องจากศิลปกรรมอันเนื่องในพุทธศาสนานี้สามารถสะท้อนความหมายของ การใช้ชีวิตด้วยเป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของหลักธรรมคำสอน ความเชื่อมั่นและศรัทธา คุณความดี โดยสะท้อนแนวคิดต่าง ๆ ผ่านรูปแบบของงานศิลปกรรม โดยมีจุดร่วมเพื่อให้ชุมชนสามารถการ ดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสมดุล

ในขณะที่สังคมปัจจุบัน ศิลปกรรมมีการปรับเปลี่ยนทั้งรูปแบบและบทบาท เนื่องจากสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้คนยอมรับการดำเนินชีวิตแบบลัทธิวัตถุนิยมและบริโภคนิยม และนั่นจึงส่งผลมายังงานศิลปกรรมที่ปรากฏมากขึ้นด้วย รูปแบบของการสร้างงานศิลปกรรมที่มีแนวคิดในการสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองสังคมโดยรอบมากกว่าความต้องการของชุมชน และมีภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนไปตามค่านิยมด้านวัตถุมากขึ้น รวมทั้งลักษณะทางเชิงช่างที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทรอบด้าน ศิลปกรรมแบบคนเมืองเข้ามามีบทบาทในชุมชนมากขึ้น แม้ว่าชุมชนบางส่วนยังคงมีแนวคิดที่ศิลปกรรมนี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทและหน้าที่ในการเป็นเครื่องมือเพื่อเชื่อมโยงผู้คนให้เกิดศรัทธาทางพุทธศาสนา แต่อีกส่วนหนึ่งโดยเฉพาะศิลปกรรมที่สร้างขึ้นในช่วงเวลาปัจจุบันกลับกลายมามีบทบาทเชิงสังคมมากขึ้น ค่านิยมทางวัตถุที่แปรสภาพศิลปกรรมกลายเป็นเครื่องมือหรือที่พึ่งในรูปของ สัญลักษณ์ในเรื่องของโซดาลาม ปาฏิหาริย์ ความเชื่อต่าง ๆ และเป็นที่มาของรูปเคารพต่าง ๆ พิธีกรรมใหม่ ๆ ในสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอทางด้านจิตใจของชุมชนที่เปลี่ยนไปในสังคมปัจจุบัน

ดังนั้น การดำรงอยู่ของงานศิลปกรรมในชุมชนลาวภาคตะวันออกเฉียงตอนบน ปัจจุบันจึงมีการปรับเปลี่ยนตามเงื่อนไขของสังคม วัฒนธรรม และบริบทแวดล้อม เมื่อวิถีชีวิตของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลต่อแนวคิดและการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม ลักษณะที่ปรากฏของการดำรงอยู่งานศิลปกรรมดั้งเดิมในชุมชนลาวในภาคตะวันออกเฉียงนี้จึงเป็นภาพสะท้อนของการมีตัวตนในช่วงหนึ่ง และเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมในช่วงเวลา การนำเสนอของสัญลักษณ์หรือภาพตัวแทนที่มีความแตกต่างดังกล่าว ในขณะที่งานศิลปกรรมนั้นถูกยอมรับไปตามเงื่อนไขจึงเกิดพลวัตรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่รูปแบบดั้งเดิมที่ยังคงดำรงอยู่ในอดีต รวมถึงลักษณะของการปรับเปลี่ยนคลี่คลาย และการพัฒนา จะเห็นได้ว่า ลักษณะของการดำรงอยู่ในงานศิลปกรรมในพื้นที่ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางกายภาพ สังคม และชุมชน จากปัจจัยหลากหลาย ซึ่งส่งผลให้เอกลักษณ์ดั้งเดิมมีความเปลี่ยนแปลงไป โครงสร้างภายนอกของกระบวนทัศน์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่เลื่อนไหลของพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และส่งผลกระทบต่อกรอบแนวคิดใหม่ ๆ ที่เข้ามาตอแยอดในการสร้างงานศิลปกรรมในชุมชน จึงส่งผลให้ปัจจุบันการดำรงอยู่ของศิลปกรรมดั้งเดิมบางส่วนสูญหาย เนื่องจากการขาดจิตสำนึก ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งฝีมือช่างผู้ไม่ชำนาญงานและการบูรณะจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมทั้งความแปรเปลี่ยนของรสนิยมทางเชิงช่างที่ถูกพัฒนาตามแบบอย่างค่านิยมของยุคสมัย ซึ่งนำไปสู่ลักษณะของงานศิลปกรรมที่มีการผสมผสานและความร่วมสมัยที่ไม่แตกต่างจากบริบทรอบด้านในปัจจุบัน ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของงานศิลปกรรมในชุมชน อาจสรุปได้ 2 ส่วนคือ ส่วนของอำนาจรัฐ ในการกำกับดูแล

ของกรมศิลปากรในการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุ และส่วนของชุมชนและองค์กรเอกชนที่มีบทบาทสำคัญ โดยการร่วมมือระหว่างชุมชน วัด โรงเรียน และหน่วยงานเอกชนในพื้นที่ ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในชุมชน ด้วยการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน และก่อสร้างเป็นสถานที่จัดแสดง และรวบรวมงานด้านศิลปวัฒนธรรม สิ่งของต่างที่มีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตโดยจัดเป็น ศูนย์วัฒนธรรมในหมู่บ้าน

### บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษางานศิลปกรรมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าศิลปกรรมไทย-ลาวที่ปรากฏมีส่วนสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับรูปแบบของงานศิลปกรรมในภาคอีสาน เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นการรับอิทธิพลของศิลปกรรมดั้งเดิม จากความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ ถิ่นที่อยู่อาศัยเดิม ทำให้รูปแบบของศิลปกรรมถูกส่งผ่านจากแนวคิดและฝีมือช่าง โดยมีลักษณะของวิถีชีวิตและความเป็นอยู่แบบเรียบง่ายเป็นตัวกำหนดลักษณะโครงสร้างของงานศิลปกรรม และถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของศิลปกรรมพื้นบ้าน โดยมี ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพลวัตรูปแบบการเปลี่ยนแปลงในงานศิลปกรรม ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งรวมถึงอิทธิพลของงานศิลปกรรม แนวคิด คติ ความเชื่อค่านิยม และปทัสถานทางสังคม ต่างมีส่วนในการผลักดันส่งผลให้เกิดรูปแบบและการผสมผสานทั้งในด้านเชิงช่างและแนวคิด ที่อาศัยเงื่อนไขของพื้นที่และเวลาเป็นตัวกำหนด เกิดลักษณะของอัตลักษณ์ใหม่ในงานศิลปกรรม ที่มีทั้งการพัฒนาและคลี่คลายสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความเคลื่อนไหวของสังคม ชุมชน วัฒนธรรม

ศิลปกรรมไทย-ลาว ซึ่งเป็นงานพื้นบ้านในอดีต เป็นสื่อสัญลักษณ์ในด้านความคิดที่เชื่อมโยงกับพุทธศาสนา มีความงามและฝีมือของรูปแบบทางเชิงช่างเป็นตัวกำหนดยุคสมัย และเรียนรู้เรื่องราวความเป็นไปทางสังคมได้จากรูปแบบที่ปรากฏในขณะที่ปัจจุบันลักษณะของศิลปกรรมพื้นบ้านเหล่านี้ขาดการสืบทอดอย่างสืบเนื่อง ด้วยบริบทแวดล้อมและพัฒนาการทางด้านสังคมสมัยใหม่ ส่งผลให้แนวคิดในการสร้างศิลปกรรมเปลี่ยนไป อีกทั้งวิถีการใช้ชีวิตของผู้คนที่วิ่งตามกระแสนิยมของโลกโลกาภิวัตน์ และวัตถุนิยม จึงเกิดรูปแบบของงานศิลปกรรมแบบใหม่ ๆ ที่เกิดจากกระบวนการต่าง ๆ ของการปรับรับทางวัฒนธรรม เกิดวัฒนธรรมลูกผสมในมิติต่าง ๆ นำไปสู่รูปแบบที่มีทั้งการปรับเปลี่ยน เลียนแบบ กลืนกลาย ผิดซ้ำ และสร้างใหม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ กลายเป็นลักษณะที่นิยมกันโดยทั่วไป ทำให้งานศิลปกรรมปัจจุบัน ขาดเอกภาพในความเป็นตัวตน ความเป็นลาวกำลังกลืนหายไปกับสังคมไทย งานวิจัยนี้จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งของการทำความเข้าใจรูปแบบศิลปกรรมของกลุ่มชนลาวในสังคมไทย เพื่อสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ทาง

สังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน และเคลื่อนไหวจากรูปแบบของงานศิลปกรรมนั้น เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการศึกษารูปแบบทางศิลปกรรมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในลักษณะดังกล่าว ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปกับวิถีของสังคมเมืองที่พัฒนา ก่อนที่จะสูญเสียอัตลักษณ์ที่มีคุณค่าไปในที่สุด